

7. Державна служба статистики України. – Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
9. Цуп О. В. Проблема “Ямбурзької” заборгованості України перед Чеською Республікою та її вплив на двосторонні торговельно-економічні відносини // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: Щорічник. – Тернопіль, 2011. – № 16. – С. 301–307.
10. Цуп О. В. Українсько-чеське співробітництво в сфері культури та освіти (90-і рр. XX століття) // Інтелекція і влада. – Громадсько-політичний, науковий збірник. Серія: історія. Одеса: Астропринт, 2008. – Вип. 11. – С. 243–251.
11. Чеська діаспора в Україні // Посольство Чеської Республіки в Україні. – Офіційний сайт. – Режим доступу: http://www.mzv.cz/kyiv/uk/x2010_05_17/x2004_02_26/index.html.
2. Official website of the President of the Czech Republic. – Mode of access: <http://www.hrad.cz/en/president-of-the-cr/current-president-of-the-cr-vaclav-klaus/curriculum-vitae.shtml>.

Проанализировано состояние сотрудничества Украины с Чешской Республикой в 1993–2011 гг. в контексте сравнения двух основных хронологических этапов украинско-чешских отношений сквозь призму евроинтеграционных стратегий обоих государств, определенные проблемы двустороннего сотрудничества на современном этапе и перспективы дальнейшего межгосударственного взаимодействия.

Ключевые слова: *двустороннее сотрудничество, евроинтеграция, “Восточное партнерство”, Вышеградская группа.*

It is analyzed the state of Ukraine's cooperation with the Czech Republic in 1993–2011 in the context of a comparison of two main chronological stages of the ukrainian-czech relations in the light of european integration strategies of both countries, identified problems at present and prospects for interstate cooperation.

Keywords: *bilateral relations, european integration, “Eastern Partnership”, Visegrad Group.*

УДК 94 (477)

ББК 63.3

Андрій Федяк

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ У 90-х рр. XX ст.

У статті на основі аналізу законодавчих нормативно-правових актів прослідкована еволюція механізмів внутрішньої політики Російської Федерації в 1990-ті рр. У публікації окреслено суть та особливості становлення і розвитку федеральних відносин в країні, а також існування договірної практики між центром та регіонами. Виокремлено два етапи функціонування федералістської моделі в Росії у досліджуваній період.

Ключові слова: *Російська Федерація, суб'єкти федерації, федеральний договір, внутрішня політика.*

Дослідження розвитку федеративних відносин у Російській Федерації є актуальною проблемою в її становленні як федеративної держави. Вивчення генезису їх механізмів владарювання дасть змогу досягнути важкий законодавчий і практично-реалістичний шлях, який пройшла Росія, в контексті формування і впровадження принципів і суті федеративної держави.

Зауважимо, що у багатьох сучасних наукових дослідженнях доволі детально розглянуті окремі аспекти питань політичного, економічного, соціально-психологічного, етнічного розвитку Росії. Передусім у них основна увага зосереджена на вивченні державного устрою країни, структурі органів державної влади, проблеми правового забезпечення функціонування суспільства. Останнім часом доволі актуальним стало комплексне студювання федералізму та його суті. Свідченням чого є фундаментальні роботи Н.Беленко [1], І.Бусигіної [2], А.Володіна [3], В.Іванова [7], О.Козлової [8], Г.Марченко [11], В.Петрова [12], Л.Смірнягіна [15], В.Столярова [16], В.Шумейка [23] та узагальнюючі колективні праці [13; 17].

З огляду на це у даній публікації ми намагатимемося прослідкувати формування внутрішньополітичної доктрини в Росії в 1990-х рр., а саме федералізму як системи політико-правового механізму взаємодії і взаємовідносин владних структур різних рівнів. Основну увагу у внутрішній політиці ми зосередимо на становленні механізмів регулювання федеративних відносин.

Починаючи з Московського царства, Росія завжди відмічалась жорсткою централізацією державної влади, в той же час російська державність стала символом граничного унітаризму.

На зламі 1980–1990-х рр. вимоги економічної регіоналізації зі сторони союзних республік переросли в економічний, а в подальшому в політичний сепаратизм [18, с.50–51]. Спроби союзного центру “умиротворити” республіки засобами економічної регіоналізації були запізними і не змогли зарадити територіальній дезінтеграції Радянського Союзу [2, с.52].

Системна криза і створення відповідно нових умов для розвитку етнонаціональних і культурно-соціальних державностей у регіонах спричинили процеси хаотичної політичної й економічної децентралізації, активувавши прагнення місцевих еліт самоутвердитися на владному олімпі.

Радянський суперцентралізм не сприяв формуванню регіональних відмінностей окремих територій. Лавиноподібний ріст російського регіоналізму після розпаду СРСР в 1990-ті рр. перетворився у політичну проблему. На думку російської дослідниці І. Бусигіної, ця проблема в свою чергу стала наслідком фундаментальних системних зрушень, які відбулися в країні на рубежі 1980–1990-х рр. [2, с.51].

Загалом формування внутрішньополітичного курсу РФ в 1990-х рр. в силу постійної активації регіональних чинників носило стихійний характер. Такий розвиток подій став можливим в силу політико-правового вакууму на федеральному рівні і політичної кризи самого федерального центру. Більше того таку політичну дезінтеграцію посилювала багатоетнічність та культурно-територіальна диференціація, які виступали вагомими чинниками протидії уніфікаційним намірам федеральної влади.

Як відмічає російська дослідниця Н.Беленко, в ситуації транзиту саме федералізм став гнучкою і дієвою формою державної влади, який забезпечує демократичне облаштування соціуму, стабільність і згоду між всіма складовими федеративної спільноти [1, с.2].

У цьому контексті мова йшла про формування такого типу федерації, який пропонував організацію відносин між центром і регіонами на основі партнерства, розмежування предметів ведення і повноважень. Центр і регіони повинні володіти правами, зобов'язаннями і ресурсами, які були б адекватні їх базовим цілям і функціям.

Неоднорідність і фрагментованість російського політичного простору спричинили регіоналізацію країни. Основними її причинами були слабкість федерального центру, руйнування вертикально організованої системи політичного, господарського та ідеологічного контролю, децентралізація суспільного життя, економічна криза, а також швидкий розвиток і посилення регіональних еліт, загострення міжнаціональних відносин.

Загалом послаблення федеральної влади центру відбувалось на тлі посилення центробіжних тенденцій, які були у 1990-х рр. притаманні суб'єктам Російської Федерації. Протиріччя між інтересами центру і територій. Саме у цей час був започаткований процес реальних політичних перетворень. Проте відмітимо, що в російській політичній еліті була відсутня відповідна єдина комплексна політично-державницька концепція побудови федеративного порядку в країні. У цьому зрізі Н. Беленко зазначає, що, починаючи з 1990-х рр., федеративні відносини постійно видозмінювались. Російський федералізм, його принципи, політико-правові основи і методи реалізації

неодноразово піддавалися жорсткій критиці прихильниками унітарної держави та централізації [1, с.2].

Одночасно зауважимо, що доволі непроста внутрішньополітична ситуація в країні вимагала відповідної законодавчої реакції у владній верхівки щодо суверенізації суб'єктів Федерації і в цьому сенсі в пожежному порядку застосування нових дієвих підходів.

Більшість російських дослідників сходяться до думки, що у розвитку механізмів внутрішньополітичних відносин у Росії у 1990-х рр. умовно можна виділити два періоди, які різнилися за своєю сутністю та направленістю. Перший період окреслювався 1990–1995 рр. і був перехідним від радянської державності до демократичної федеративної правової держави з республіканською формою правління. На думку В. Іванова, це був період транзиту від радянської системи до правових норм та інститутів Російської Федерації [7, с.22].

Відповідними політико-правовими конструкціями цього періоду стали Федеративна Угода 1992 р. і прийнята в грудні 1993 р. нова Конституція Російської Федерації. Даний період у сучасній історичній і політичній науці визначається як політико-трансформаційний.

У свою чергу другий період – 1995–2000 рр. – характеризувався конституційно-договірним розвитком федеративних відносин у країні. У цей час мав місце процес поглиблення суверенізації республік, які були суб'єктами РФ та регіоналізації країни. У другій половині 1990-х рр. загострилась політична ситуація, яка витікала із федеративно-конфедеративного дуалізму країни і в політичному процесі все більш вагомою ставала конфедеративна складова в політичному процесі. Цей період можна визначити як конституційно-договірний [16, с.51–73].

Відзначимо, що важливим етапом вироблення механізмів взаємовідносин центру і регіонів стали прийняті у першій половині 1990-х рр. відповідні політико-правові нормативні акти. Зауважимо, що упродовж цього часу центральна влада вела поступальну боротьбу з регіонами щодо реалізації їх бажання політичної, економічної і соціально-культурної відокремленості або самостійності.

У цьому зрізі російська дослідниця О.Козлова, аналізуючи події першої половини 1990-х рр., виділила кілька періодів відстоювання центральною владою федеративного устрою Росії. Перший окреслюється нею літом 1990 – осінню 1991 рр. і характеризується першою хвилею суверенізації і “парадом суверенітетів”. Другий період – осінь 1991 – весна 1992 рр. – визначається першою хвилею консолідації нової російської державності і легітимація трансформованого федеративного устрою з боку більшості республік. У третій період – весна 1992 – осінь 1993 рр. – відбулася друга хвиля суверенізації і встановлення політичного паритету Центру та республік. Четвертий період – грудень 1993 – осінь 1994 рр. – характеризувався другою хвилею російської державності і зміни пріоритетів. Це відбулося внаслідок укріплення сильного президентського режиму. Це в свою чергу змінило баланс політичного авторитету на користь федеративного Центру [8, с.107–121].

Загалом розвиток державного федеративного будівництва в Росії був започаткований Декларацією про державний суверенітет РРФСР 1990 р., Федеративною Угодою 1992 р. та Конституцією РФ 1993 р. Зазначені документи розкривають особливості та сутність перехідного періоду, в рамках якого відбувалися радикальні зміни суспільних умов, в тому числі й становленні механізмів федеративних відносин.

Слід відмітити, що до моменту прийняття Декларації про державний суверенітет Росії і підписання Федеративної Угоди до 1990 р. РРФСР як складова СРСР включала в себе 16 автономних республік. Проте в результаті політико-правових перетворень в країні і змін федеративних відносин в Росії були проголошені 21 республіка.

У першій половині 1990-х рр. структура федеративних відносин об'єктивно не могли влаштувати федеративний Центр. Внутрішньополітичне протистояння в Росії спонукало президентську вертикаль до того, що основні параметри взаємовідносин центру та регіонів визначались не лише Конституцією і відповідними федеративними законами, але й окремими договорами та угодами. Позитивом цього було те, що переговорний процес з суб'єктами Федерації був політично інституалізований.

Як відзначає більшість російських дослідників, процес удосконалення механізмів управління в Росії на федеральному, регіональному та муніципальному рівнях ускладнювався слабкістю інститутів громадянського суспільства та демократичної політичної культури.

Після розпаду СРСР всі автономні області Росії, крім однієї, оголосили себе республіками. Вони разом із вже існуючими заявили про свій суверенітет. На думку В.Іванова, “все це разом взяте створило сильний потенціал сепаратизму і центробіжних тенденцій” [7, с.24].

У цій непростій ситуації центральна влада для впорядкування взаємовідносин із регіонами та стабілізації вкрай гострого внутрішньополітичного становища країни 31 березня 1992 р. пішла на підписання Угоди “Про розмежування предметів ведення і повноважень між федеральними органами державної влади Російської Федерації і органами влади республік в складі Російської Федерації, автономної області, автономних округів, країв, областей, міст Москви і Санкт-Петербургу” [4]. Пізніше зазначений документ увійшов у вжиток під назвою Федеративна угода. Договір підписали 86 із 88 суб'єктів Федерації. 10 квітня 1992 р. дана Угода була включена в Конституцію як її основна частина [6].

Відмітимо, що дана Угода не вирішила всіх насущних питань. Сепаратизм окремих територій був очевидним. Саме тому Угоду підписали не все суб'єкти Федерації, серед них свою виразну самостійницьку позицію чітко відстоювали Татарстан і Чечня.

Також взаємовідносини між центральною владою і суб'єктами Федерації були прописані в прийнятій 12 грудня 1993 р. Конституції Росії. У ній чітко окреслені суверенітет і гарантії державної цілісності країни, функціонування федеральних законів, федеральних органів державної влади, повноваження яких розповсюджуються на всю територію країни, єдине громадянство, державна мова, єдині Збройні Сили, єдина грошова одиниця, загальнодержавні символи і єдина столиця Федерації [9].

У преамбулі Основного Закону вказується, що багатонаціональний народ Російської Федерації зберігає історичну державну єдність, яка склалася. У статті 5 йдеться про те, що Російська Федерація – цілісна, єдина і неподільна, хоча і федеративна держава, яка включає в себе інші держави і державні утворення [9]. Більше того в Конституції було прописано й те, що суб'єкти Федерації не мають права виходу з її складу.

Одночасно в Основному Законі проголошується рівність всіх суб'єктів Російської Федерації. Вона проявляється у рівності їх прав та обов'язків, конституційних установлених рівних меж компетенцій регіонів і в рівному їх представництві в Раді Федерації [9].

Проте і в Основному Законі спостерігалися певні законодавчі недоречності і протиріччя. Так, у статті 11 Основного Закону зафіксовані механізми відповідності внутрішньополітичного регулювання. У ній йшлося про те, що “розмежування предметів ведення і повноважень...здійснюється даною Конституцією, Федеративною Угодою та іншими угодами про розмежування предметів ведення і повноважень”. Проте вже у статті 76 йшлося про те, що “щодо предметів спільного ведення Російської Федерації і суб'єктів Російської Федерації видаються федеральні закони” [9].

Насамперед у поле зору взаємин центру і регіонів потрапили питання компетенцій правової юрисдикції нормативних документів федерального і місцевого рівнів. У цьому зрізі було вирішено про пряму дію федеральних законів на території суб'єктів

Росії, а також розробку і прийняття на їх основі регіональних законодавчих і нормативних актів, які не суперечать федеральним. Одночасно при виникненні правових колізій між сторонами, всі питання вирішуються Конституційним судом.

Також у статтях 11 та 78 Конституції РФ була закладена можливість заключення додаткових угод і договорів між федеральними органами державної влади та органами державної влади суб'єктів Федерації [9]. Проте законодавчо було прописано й те, що будь-які угоди між РФ та її суб'єктами після їх підписання повинні в обов'язковому порядку ратифікуватися Радою Федерації.

У другій половині 1990-х рр. були здійснені конкретні кроки щодо розвитку федеративної державності. Зокрема, для впорядкування відносин із “непокірними” республіками Москва вдалася до підписання окремих договорів. Так, 15 лютого 1994 р. був підписаний перший такий договір, а саме Договір між центром і Татарстаном “Про розмежування предметів введення і взаємному делегуванню повноважень між органами державної влади Російської Федерації і органами державної влади Республіки Татарстан”. Згідно даного документу Татарстан отримав значну самостійність у вирішеннях не тільки внутрішніх, але й зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних питань [5].

Згодом упродовж 1994–1998 рр. було підписано 42 індивідуальних договори з 46 суб'єктами РФ. Більшість договорів, а саме 29 угод, були підписані між сторонами в 1996–1997 рр. [6].

Задля цього в 1994 р. на федеральному рівні було створено Комісію при Президенті РФ щодо підготовки договорів про розмежування повноважень між федеральними органами державної влади і органами державної влади суб'єктів РФ. Її спочатку очолив С. Шамрай, а з 15 липня 1998 р. – В. Путін [6].

У 1996 р. центральна влада вдалася до відточування основних механізмів державного устрою країни. Цьому сприяло зміцнення президентської вертикалі. Зокрема, Указом Президента РФ 15 червня 1996 р. була прийнята Концепція державної національної політики. Даний документ став реальною основою для вирішення багатьох етнічних проблем в багатонаціональній державі [10].

Одночасно Президентом РФ 3 червня 1996 р. був підписаний Указ “Про основні положення регіональної політики в Російській Федерації” [20]. А 17 червня того ж року був прийнятий Федеральний закон “Про національно-культурну автономію” [21]. Також були підписані ряд двосторонніх договорів та угод між Федерацією і її суб'єктів.

Важливим аспектом налагодження механізму внутрішньополітичного регулювання стали розробки принципів бюджетного федералізму. 12 березня 1996 р. був виданий Указ Президента РФ про затвердження Положення про порядок роботи щодо розмежування предметів введення і повноважень між федеральними органами державної влади та органами державної влади суб'єктів РФ і про взаємну передачу здійснення частини своїх повноважень федеральними органами виконавчої влади і органами влади суб'єктів РФ [19].

Відзначимо, що питання функціонування і перерозподілу федеративних відносин в Російській Федерації було в центрі уваги й законодавчих органів влади саме в другій половині 1990-х рр. Зокрема, зазначеній проблемі були присвячені відповідні парламентські слухання в Державній Думі і Раді Федерації в 1996, 1998, 1999 р. та засіданні “круглого столу” в Раді Федерації в 1996 р.

Остаточно законодавчо федеральні відносини між центром і регіонами були заключені 24 липня 1999 р., коли Державна Дума прийняла закон “Про принципи і порядок розмежування предметів ведення і повноважень між органами державної влади Російської Федерації і органами державної влади суб'єктів Російської Федерації” [22]. Ним вона остаточно впорядкувала взаємини федеральної та місцевої влад.

Лише після відходу від влади Президента Б.Єльцина і приходу нової команди В.Путіна в Російській Федерації значно активізувалися процеси економічної і полі-

тичної рецентралізації, в результаті чого яскраво спостерігалось падіння ролі регіонального фактору в російському політичному просторі.

Лише із прийняттям у 1999 р. період “параду суверенітетів” і війни законів завершився. Як вважає В.Іванов, після цього продовжилась нормальна, рутинна законодавча робота по формуванню та налагодженню федеративних відносин в РФ. Перехід договірної практики в надійне правове русло закривав дорогу для асиметричної федерації. Новий закон розширював дорогу конституційному оформленню механізму постійного переговорного процесу між виконавчими гілками влади Центру та суб’єктів Федерації [7, с.27].

Таким чином, у першій половині 1990-х рр. російська влада намагалась досягнути суть отриманої державності, формування і розвитку федеративних відносин в країні. Проте вже з середини 1990-х рр. у розвитку системи федеративних відносин у Росії важливе місце відводилося взаємодії федеральних і регіональних органів влади з місцевим самоуправлінням, а також розгляду специфіки діяльності місцевого самоуправління у російській федеративній державі.

1. Беленко Н. Становление и развитие федеративных отношений в России (90-е гг. XX – начало XXI вв.) : автореф. дисс. на соиск. ученой степени доктора ист. наук : спец. 07.00.02 “Отечественная история” / Н. Беленко. – М., 2006. – 43 с.
2. Бусыгина И. Политическая регионалистика / И. Бусыгина. – М., 2006. – 280 с.
3. Володин А. В. Региональный сепаратизм: проблемы теории и практики / А. Володин. – М. : Диалог МГУ, 1999. – 104 с.
4. Договор о разграничении предметов ведения и полномочий между федеральными органами государственной власти Российской Федерации и органами власти краев, областей, городов Москвы и Санкт-Петербурга Российской Федерации от 31 марта 1992 г. // Российская газета. – 1992. – 18 марта.
5. Договор Российской Федерации и Республики Татарстан “О разграничении предметов ведения и взаимном делегировании полномочий между органами государственной власти Республики Татарстан” от 15 февраля 1994 г. // Российская газета. – 1994. – 18 февраля.
6. Договоры о разграничении полномочий между органами государственной власти Российской Федерации и органами государственной власти субъектов Российской Федерации. – Режим доступа : <http://www.politika.su/reg/dogovory.html>
7. Иванов В. Н. Россия федеративная: кризис и пути его преодоления / В. Н. Иванов. – М. : Изд-во ИСПИ РАН, 1999. – 95 с.
8. Козлова О. Национальная политика Российской Федерации в 90-е годы XX в.: исторический аспект : дисс. на соискание уч. степени к. ист. наук : специальность – 23.00.01 – Теория политики, история и методология политической науки (по историческим наукам) / О. Козлова. – Казань, 2004. – 187 с.
9. Конституция РФ. – Режим доступа : <http://www.constitution.ru/>.
10. Концепция государственной национальной политики Российской Федерации утверждена Указом Президента Российской Федерации от 15.06.1996 N909. – Режим доступа : <http://www.russia.edu.ru/information/legal/law/up/909/2051/>.
11. Марченко Г. В. Региональные проблемы становления новой российской государственности / Г. В. Марченко. – М. : Российский научный фонд, 1996. – 171 с.
12. Петров В. Россия: кризис федерации. Прошлое, настоящее, будущее / В. Петров. – М., 1999. – 281 с.
13. Российский федерализм: от Федеративного договора до наших дней / ред. Р. Г. Абдулатипов. – М. : РИО Росархива, 2002. – 280 с.
14. Россия федеративная: проблемы и перспективы / под ред. В. Иванова. – М., 2001. – 443 с.
15. Смирнягин Л. В. Российский федерализм: парадоксы, противоречия, предрассудки / Л. В. Смирнягин. – М. : Первый печатный двор, 1998. – 71 с.
16. Столяров М. В. Россия в пути: новая Федерация и Западная Европа / М. В. Столяров. – Казань, 1998. – 304 с.
17. Тенденции развития федерализма в Российской Федерации. – М., 2002. – 263 с.
18. Трейвиш А. Региональное развитие и регионализация России: специфика, дилеммы и циклы / А. Трейвиш // Регионализация в развитии России / под ред. А. Трейвиша, С. Артоболенского. – М., 1999. – 296 с.
19. Указ Президента Российской Федерации от 12.03.1996 г. № 370 Об утверждении Положения о порядке работы по разграничению предметов ведения и полномочий между федеральными органами государственной власти и органами государственной власти субъектов Российской Федерации и о взаимной передаче осуществления части своих полномочий федеральными органами исполнительной

Федяк Андрій. Формування механізмів внутрішньої політики Російської Федерації в 90-х рр. ХХ ст.

- власти и органами исполнительной власти субъектов Российской Федерации. – Режим доступа : <http://www.systema.ru/inc/bkard.php?Id=30046>.
20. Указ Президента Российской Федерации от 3 июня 1996 г. № 803 Основные положения региональной политики в Российской Федерации. – Режим доступа : <http://www.scrf.gov.ru/documents/26.html>.
21. Федеральный закон 17 июня 1996 г. №74-ФЗ О национально-культурной автономии. – Режим доступа : <http://www.minnac.ru/minnac/info/13882.html>.
22. Федеральный закон от 24 июня 1999 г. “О принципах и порядке разграничения предметов ведения и полномочий между органами государственной власти Российской Федерации и органами государственной власти субъектов Российской Федерации” // Собрание Законодательства РФ. – 1999. – № 26. – С. 31–76.
23. Шумейко В. Ф. Россия: от унитарного к федеративному государству / В. Ф. Шумейко. – М., 2006. – 386 с.

В статье на основе анализа законодательных нормативно-правовых актов прослежена эволюция механизмов внутренней политики Российской Федерации в 1990-ые гг. В публикации очерчены суть и особенности становления и развития федеральных отношений в стране, а также существование договорной практики между центром и регионами. Выделено два этапа функционирования федералистской модели в России.

Ключевые слова: Российская Федерация, субъекты федерации, федеральный договор, внутренняя политика.

On the basis of analysis of legal regulations traced the evolution mechanisms of domestic policy of Russian Federation in the 1990s. The publication outlines the nature and characteristics of the formation and development of federal relations in the country, as well as the existence of contractual practices between the center and the regions. Singled out two-stage operation federalist model in Russia.

Keywords: Russian Federation, subjects of the federation, the federal contract domestic policy.

УДК 930. 1 (438+477)

ББК 63.3 (4 Укр)6

Петро Гава

ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ НА ЛЕМКІВЩИНІ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ В СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ

У статті проаналізовано сучасну польську історіографію, присвячену політичним процесам на Лемківщині міжвоєнного періоду. Розкрито специфіку досліджуваної теми і рівень її вивчення польськими істориками. Здійснено спробу виокремити недостатньо досліджені аспекти проблеми, які є найбільш дискусійними в історіографії. Підсумовано результати наукових пошуків польських істориків і накреслено напрямки можливих подальших досліджень.

Ключові слова: сучасна польська історіографія, лемки, Лемківщина, старорусини, русофіли, москвофіли.

Історія лемків міжвоєнного періоду є однією з найбільш дискусійних сторінок історії, що залишило свій відбиток на сучасному становищі лемківської спільноти. Для дослідника лемківського минулого це створює додаткові труднощі. Розвідки з сучасного суспільно-політичного і культурного становища лемківської спільноти в Польщі показують, що в даній групі досі триває процес самоідентифікації, а реконструкція ідентичності відбувається з врахуванням двох засадничих часово-просторових контекстів. В історичній пам'яті лемківської спільноти простежуються чітко окреслені рамки, які організують спогади і моделюють тотожність. Сучасні лемки найчастіше апелюють до двох моментів минулого – міжвоєнного періоду і акції “Вісла”, причому перший з них представлений як “золотий вік” або найславніший період [15, с.16, 27].

Історіографічне дослідження окресленої проблеми на сьогодні не знайшло свого ґрунтового висвітлення в українській історичній науці, тому наше завдання полягає у спробі заповнити дану прогалину. Перед тим, як перейти до безпосереднього аналізу праць польських істориків потрібно зупинитися на теоретичних роботах. В польській